

В. Г. Гончар

ПРАКТИКА НАДААННЯ НЕЗАБЕЗПЕЧЕНИХ КОМЕРЦІЙНИХ ПОЗИК ЯК ПЕРЕДУМОВА УТВОРЕННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ ПРОЦЕСІВ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІКИ

V. Gonchar

PRACTICE OF GRANTING OF UNSECURED COMMERCIAL LOANS AS A PREREQUISITE OF DESTRUCTIVE PROCESSES IN THE STATE ECONOMY

Досліджено особливості і практику надання незабезпечених комерційних позик. Обґрунтовано вплив надання таких кредитів на утворення деструктивних процесів в економіці країни. Представлено порядок оцінювання платоспроможності позичальника в разі надання йому банківської позики. Досліджено фінансову кризу США 2007 року. Здійснено аналіз деструктивних наслідків іпотечної кризи як для самої країни, так і для економік інших країн. Доведено, що невиконання боргів по іпотечному кредитуванню веде до масштабного дефолту. Досліджено, що на рівні країни знижується довіра населення до держави загалом, а на рівні світової економіки погіршуються стосунки між країнами шляхом введення торгового протекціонізму, створення штучних валютних воєн тощо. Виділено кроки до подолання іпотечної кризи на прикладі США. Запропоновано підходи до удосконалення процесів надання іпотечних позик.

In this work was investigated characteristics and practice of unsecured commercial loans, proved the impact of providing such loans for the formation of destructive processes in the economy, presented procedure for assessing solvency of the borrower in case of giving of bank loan. Studied the US financial crisis in 2007. Analyzed the destructive consequences of the mortgage crisis both for the country economy and economies of other countries. Proved that the non-payment of debts on mortgage lending leads to a massive default. Investigated that at the country level the public confidence is reduced to the state in general, and at the global economy level deteriorating relations between the countries through the introduction of trade protectionism, creation of artificial currency wars and so on. Singled the steps to overcome the mortgage crisis on the example of the United States. Proposed an approaches for improving the processes of mortgage loans.

Ключові слова: незабезпечена комерційна позика, деструктивний процес, іпотечна криза, іпотечне кредитування.
 Key words: unsecured commercial loan, destructive process, mortgage crisis, mortgage lending.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

При наданні банківського кредиту важливим фактором є оцінка ступеня ризику такої позики, який визначається на основі наявності відповідного матеріально-фінансового забезпечення позики, величини кредиту, строків надання, а також платоспроможності позичальника. Відповідно до цього залежно від величини ризику усі позики загалом можна поділити на 1) стандартні (безризикові), 2) нестандартні (помірний рівень неповернення кредиту), 3) сумнівні (досить високий рівень неповернення) та 4) безнадійні (це фактично втрати банку). Усі позики крім стандартних по великому рахунку можна віднести до незабезпечених кредитів.

Незабезпечені комерційні банківські позики (довірчі) надаються лише під зобов'язання клієнта-позичальника погасити позику без будь-якої застави чи інших гарантій. Для банку у разі надання таких кредитів виникає значний ступінь ризику, що веде за собою необхідність значно ретельнішої перевірки й контролю можливостей та кредитоспроможності клієнта. Такі позики надаються під досить високий відсоток тільки перевіреним постійним клієнтам банку.

У разі надання такого кредиту банк, перш за все, класифікує позику до певної групи відповідно до ступеня ризику. Важливим моментом виступає історія обслуговування самого активу. З врахуванням різноманітних факторів, зокрема, кредитоспроможності і платоспроможності клієнта в першу чергу, банк відносить позику до певної групи ризику.

Предметом постійного інтересу багатьох вчених залишається місце і роль комерційних позик та необхідність їх оптимізації у забезпеченні добробуту населення, ефективності впровадження інновацій та економічного розвитку країни загалом.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Загальні аспекти результатів надання незабезпечених комерційних позик, а також особливості деструктивних процесів економіки країни як наслідок такого кредитування в рамках економічної безпеки країни в цілому досліджено такими науковцями, як Д. Маршал [1], В. Івашина [2], Д. Шарфштайн [2], Ф. Баражас [3], Р. Чамі [3], Т. Козімано [3], Д. Хакура [3], М. Бруннермайер [4], Г. Тосунян [5], О.С. Раджабов [6], А.А. Ананьєв [7], Т.В. Илюткина [8], А. Вірал [9], П. Шнабл [9], Цечетті С. [10], Д. Бейкер [11], В. Чарі [12], Л. Крістіано [12], П. Кохе [12], Д. Кочрейн [13], Д. Даймонд [14], С. Азані [15] тощо. Однак, вказаними вченими розглянуто лише загальні поверхневі аспекти вище перелічених проблем. А конкретні особливості й характеристики незабезпечених іпотечних позик, а також їх прямиї пагубний вплив на процеси економіки держави досліджено недостатньо. Крім того, не повністю вивчено і обґрунтовано характерні риси незабезпеченого іпотечного кредитування на прикладі іпотечної кризи США 2007 року, яка наглядно демонструє всю складність фінансового становища країни як результату надання іпотечними компаніями та банківськими установами необдуманих незабезпечених комерційних позик. Також не запропоновано конкретних шляхів до вдосконалення процесу надання іпотечних комерційних позик (в т.ч. незабезпечених) як запоруки фінансової стабільності й безпеки банку та країни загалом.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета дослідження — дослідити особливості і практику надання незабезпечених комерційних позик, обґрунтувати їх вплив на утворення деструктивних про-

цесів в економіці країни на прикладі фінансової кризи США 2007 року, а також запропонувати підходи для ефективнішої реалізації іпотечного кредитування.

ВИКЛАД ОСНОВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ТА ЇХ ОБГРУНТУВАННЯ

Незабезпечені комерційні позики знайшли своє розповсюдження в роздрібній сфері, зокрема, в споживчому кредитуванні. Фізичні особи можуть отримувати такі кредити в борг у межах так званих експрес-програм. Для більш об'ємного фінансування потрібно представити відповідні документи з місця роботи і інші папери, що підтверджують кредитоспроможність позичальника. Банки з більшою готовністю надають кредити особам з ідеальною кредитною історією, постійним клієнтам та людям, що безперервно кладуть кошти на депозит, тому їм значно простіше отримати незабезпечену позику, ніж решті позичальникам.

Незабезпечені позики для юридичних осіб зустрічаються значно рідше, оскільки потреби фірм у грошових коштах значно вищі, ніж у фізичних осіб. Однак варто відмітити, що малий бізнес може обрати виробництво такого продукту, при взятті кредиту на яке відповідне забезпечення не потрібне. Для початківців така можливість є досить вигідною, оскільки вони ще поки-що не можуть розраховувати на поручительство внаслідок незначних строків роботи та відсутності значної суми коштів.

В основному такі позики коштують дорожче, як уже згадувалося вище, ніж кредити під заставу і відповідні гарантії. Варто зауважити, що при незначній величині самого кредиту такого типу і за умов термінової в них потреби такі позики є найбільш прийнятним варіантом. За останні кілька років ставки за такими кредитами в Україні набули досить лояльних рівнів.

Забезпечення незабезпеченої позики може формуватися з таких джерел: 1) неустойка; 2) заставу об'єктів нерухомості; 3) вилучення майна позичальника; 4) банківська гарантія; 5) задаток; 6) інші джерела, передбачені кредитним договором чи законом. Серед усіх перелічених методів найбільш надійними вважаються поручительство, заставу майна і банківська гарантія. Якість забезпечення визначається ринковою вартістю предметів застави і ступенем їх ліквідності. Ринкова вартість формується в момент оцінювання ризиків по кредиту з врахуванням фактичного і майбутнього стану ринку, а також рівня цін.

Варто зауважити, що вибір системи оцінювання конкурентоспроможності клієнта і порядок її застосування обирається банком самостійно. За всіма позиками банк повинен створити резерв під можливі втрати, розмір якого залежить від особливостей кредиту за ступенем ризику. На момент створення такого резерву його відносять до банківських витрат. По мірі надходжень по погашенню позики за виданням кредитом банк формує своє відношення до позичальника, відносячи його до тієї чи іншої групи ризиків. Зокрема, в разі неплатежів боржника група ризику буде змінена в сторону підвищення, а отже, і розміри відрахувань до резерву будуть збільшуватися. Для позичальника це означатиме труднощі з отриманням кредитів у майбутньому та погіршення відносин з банком.

У разі вчасного погашення незабезпеченого кредиту і процентів, позику вважається закритою, а в день її закриття резерв по ній списується і в даному випадку відноситься на доходи банку. В разі списання безнадійної позики резерв кореспондується по позиковій заборгованості.

Коли некрредитоспроможний позичальник не може виплатити свій незабезпечений кредит, наданий банком на непередуманих умовах, то банк не в стані повністю (або частково) повернути вкладникам їх кошти. Така інформація швидко розповсюджується між клієнтами-вкладниками інших банків, що призводить до того, що вони забирають з банку свої заощадження та вкладення, і банківська система міста, країни тощо опиняється у досить скрутній ситуації. За цим слідує встановлення значно жорсткіших умов міжбанківських кредитів, а це, в свою чергу, боляче відображається на усіх банках країни загалом.

Іпотечна криза США у 2007 році зумовлена зростанням кількості неповернених іпотечних кредитів із заставою по житлу, які на протязі декількох років банки США надавали неплатоспроможним позичальникам [12; 14]. Криза розпочалася у 2006 році, однак, її наслідки яскраво проявилися через рік. Варто відмітити, що, на думку багатьох економістів і науковців, саме іпотечна криза 2007 року стала початком загальносвітових масштабних деструктивних процесів в економіках багатьох країн світу, який розпочався у 2008 році.

Криза американського іпотечного кредитування була зумовлена непропорційністю розвитку сегменту так званого нестандартного кредитування, яке полягало у тому, що позичальникам було надано іпотечні позики після відмови у стандартній іпотечі. Такі позичальники мали в недавньому минулому прострочені платежі за іншими кредитами, а також судові рішення та вилучення об'єктів нерухомості як предмета застави. Крім того, ці клієнти мали низьку оцінку кредитних історій та загалом характеризувались неплатоспроможністю.

Варто зауважити, що у 2002 році величина нестандартного іпотечного кредитування складала лише 5% від загальної величини, однак, у 2006 році його частка зростала до критичних 20% [2]. Зокрема серед таких позик найбільше нараховувалось житлових кредитів з плаваючою процентною ставкою, яка щорічно коректувалася після третього року виплат. Багато кредиторів здійснювали надання позик з наступним продажем кредитних обов'язків по кредиту відповідним інвесторам. Це було зумовлено тим, що банки-надавачі іпотечного кредиту практично не мали власних заощаджень і резервів, а тому заручалися короткостроковою фінансовою підтримкою інших банківських установ.

У 2002—2005 рр. вартість нерухомості багатьох штатів США почала швидко зростати, що було спричинено лояльною кредитною політикою кредиторів США. Громадяни США в паніці почали брати кредити на нерухомість, а темпи житлового будівництва зросли в два рази. Однак з отриманих позичених коштів більше 65% вони витрачали на ремонт, оплату боргів по інших кредитах, а також на особисті цілі.

Проте вартість житла почала падати, тому більшість позичальників, що недавно оформили позики, стали відмовлятися їх погашати. Падіння цін на нерухомість не припинялось, вартість грошей росла, а фінансові зобов'язання залишилися на тому ж рівні, в результаті чого громадяни США стали значно біднішими. Це призвело до банкруства багатьох іпотечних організацій, які припинили надавати позики та звільнили багатьох своїх працівників. Цінні папери таких компаній значно здешевіли, тому іпотечні організації почали брати кредити у банківських установ, що призвело до фінансової кризи останніх. Варто зауважити, що потерпілими також виявилися зарубіжні банки, які вливали кошти в іпотечну систему США.

З економічної історії США можна зауважити, що країна уже знаходилася у кризовому стані в 1929 році (Велика Депресія), у 70-их роках внаслідок підвищення цін на нафту та інфляцію, у 1987 році (біржева криза), у 2000—2002 рр. внаслідок краху акцій інтернет-компаній.

Економіка США з 2005 року і з кожним роком потребувала все більшої величини фінансових ресурсів для рефінансування власних боргів за допомогою використання засобів зовнішніх кредиторів. Міць долара гарантувала ріст внутрішнього споживання шляхом зростання федерального боргу, який у 2006 році склав понад 66% ВВП. Крім того, норма заощаджень стала вкрай низькою, а норма споживання США явно перевищувала його частку в світовому виробництві. Як бачимо, дефіцит бюджету США зростає, платіжний баланс став негативним, тому забезпечити рефінансування боргу виявилось неможливим.

Крах інтернет-компаній у 2000—2002 рр. привів до того, що уряд країни при зниженні податків значно підвищив державні витрати, що призвело у період з 2001 по 2006 роки до дефіциту бюджету в 2,5 разів, дефіциту плат-

іжного балансу в два рази, величини зовнішнього боргу в 2,3 разів [11]. На фондовому ринку США зростання індексів цін склав більше 60%, що привело також до спекуляцій на ринку нерухомості протягом 2002—2005 рр. Що ж сталося? Внаді на отримання у майбутньому прибутків внаслідок зростання цін, населення масово почало скуповувати житло, тому кількість операцій з покупки нерухомості стала значно перевищувати пропозицію.

Банківські установи в такій ситуації стали пропонувати такі кредити, які відтермінували початкові внески на майбутнє, або й взагалі їх не вимагали. Позичальники кинулись брати кредити з вищезгаданою невисокою плаваючою ставкою. Глава ФРС (Федеральної резервної системи США) А. Гріспен з 2002 року понизив ставку, однак, з 2004 року почав її підвищувати з 1% до 5,25% станом на літо 2006 року [11]. Однак не було враховано такого важливого фактора, як те, що між зниженням ставки і реальним ефектом від цього існує значний лаг [11; 12]. Тому позичальники опинилися в критичній ситуації, оскільки їх щомісячні виплати по процентах значно зросли, платоспроможність, відповідно, впала, в результаті чого банки стали втрачати фінансові ресурси, ринок нерухомості почав валитися. На ринку житла з'явився дефіцит ліквідності, що зумовлено падінням цін на іпотечні облигації і зниженням на них попиту населення, а також закриттям лімітів між банками. Ринкові ризики було оцінено неправильно, тому позичальники і банки понесли збитки.

Зниження вартості житла та падіння ринку акцій привели до зменшення платоспроможності, а, відповідно, і кредитоспроможності населення США. Проблемою була нестача конкретних реалізаційних заходів в напрямку відродження й стабілізації ринку іпотечного кредитування. Однак було здійснено заморожування процентних ставок за кредитами з можливістю їх рефінансування, а також зниження ФРС у 2007 році процентної ставки до 3,5% річних [11]. Занадто стрімке і значне падіння ставки, прийняте ФРС, могло викликати інфляційні процеси, в результаті чого ставку потрібно знову підвищувати. Крім того, зниження ставок діє на користь платоспроможних позичальників, чого не можна сказати про всіх решту. Склалася така ситуація, що ринок наповнився пропозицією житла по неповернених кредитах, а також нерухомістю, придбаною в надії на перепродаж.

Можна зробити висновок, що внаслідок помилок в іпотечному кредитуванні, зокрема, наданні незабезпечених кредитів іпотечними компаніями США, за це платитимуть не лише громадяни США, а й інвестиційні компанії усіх країн світу, які в свій час придбали американські іпотечні цінні папери.

Отже, як показав очевидний приклад США, у сфері іпотечного кредитування, надання незабезпечених позик зазвичай веде до утворення деструктивних процесів в межах державної економіки в цілому, які, звісно, треба вирішувати. Зокрема, в США такими кроками до подолання наслідків іпотечної кризи були: рефінансування боргу, яке потребувало налагодження стабільності долара і встановлення привабливої ставки, а також підняття економіки загалом з одночасним подоланням кризової ситуації. Однак, зниження ставки зазвичай призводить до послаблення курсу долара, може викликати інфляцію, що спричинить масовий відтік капіталу. Крім того, зниження курсу долара веде до зменшення експорту товарів з країн дальнього Сходу, що негативно відобразиться на економіці США. Однак економіка США є однією з найміцніших, тому вона здатна до саморегуляції та відновлення.

Окрім можливих деструктивних наслідків іпотечної кризи для самої країни, можливі також негативні впливи на економіку інших країн. Зокрема можна сказати, що багато країн чекають на фінансову допомогу США у вигляді влиття коштів в їх фондові ринки. А за наявності фінансової кризи, США не спроможні будуть надати такі ресурси, що негативно відобразиться на інших країнах світу, а це спричинить світову фінансову кризу.

Поняття фінансової нестабільності означає, що економічна система в певній мірі допускає виникнення криз, які провокують фінансові нововведення, що спричиняє виникнення взаємної між гравцями ринку. Тому вважається, що у більш взаємопов'язаній системі значно більше шансів вирішити проблему диверсифікації ризиків, однак, вона частіше піддається впливу системного краху й шоків [6].

Отже, криза у сфері іпотечного кредитування значною мірою відобразилася на багатьох країнах світу та на благополуччя людей як США, так і інших країн. Результатами кризи протягом 2007—2010 рр. стало падіння фондових ринків, капіталізація компаній, зменшення зайнятості з одночасним ростом бюджетного дефіциту, рецесія виробництва, скорочення обсягів кредитування і споживчих витрат. Починаючи з 2007 року промисловість США значно упала. Зростання безробіття підвищилося до майже 10% [6]. Крім того, криза роздрібно іпотечного кредитування потягнула за собою зниження попиту на продукцію довготривалого користування.

У період фінансової кризи у США внаслідок нестандартного іпотечного кредитування (надання незабезпечених комерційних позик) збитки сягнули 763 млрд дол., у Європі — 320 млрд дол., Азії — 31 млрд дол. На рекапіталізацію США витратили 572 млрд дол., Європа — 375 млрд дол., Азія — 55 млрд дол. [6; 16]. Оскільки в банківську систему США станом на початок 2007 року уже було вліто біля одного трильйона дол., то при настанні світової фінансової кризи недостатності ліквідності в ній не було. США взяли курс на націоналізацію іпотечних компаній. Крім того, позичальники на той час повинні були платити не менше 5% вартості житла в якості початкового внеску.

На кінець 2008 року рівень заборгованості усіх суб'єктів економіки становив: в США — 300% від ВВП, в Європі — 300% від ВВП, у Великобританії — 380% від ВВП, у Японії — понад 450% від ВВП тощо [6, 16]. Виходом з такої кризової ситуації може стати емісія резервних валют, емітентами яких стали центральні банки європейських країн та Японії.

Як відомо, на фінансовій кризі наживаються бюрократи та олігархи, які також користуються бюрокративними фінансовими інструментами. Зокрема бюрократи збагачуються за рахунок платників податків, підвищуючи державний борг та мотивуючи це примусовими діями в напрямку недопущення краху великих промислових підприємств. Олігархи же заробляють значні фінансові статки шляхом боргових позик компаніям, а після банкрутства останніх залишаються зі значними сумами на власних рахунках. Варто відзначити, що така хитра схема присутня майже у всіх країнах світу, і в США у т.ч. Таким чином, як бачимо, світова економіка потонула у грандіозних боргах, виплатити які не під силу нікому, так як коштів, необхідних для таких цілей, недостатньо.

Отже, невиклата боргів як на міжнародному рівні, так і на рівні конкретно взятого банку в аспекті іпотечного кредитування, веде до масштабного дефолту, який починається з банку, що надав незабезпечену позику неплатоспроможному клієнту.

Тому автором запропоновано такі підходи для ефективнішої реалізації іпотечного кредитування:

- 1) розширення будівництва житла та інфраструктури за рахунок коштів бюджету;
- 2) субсидування процентних ставок позичальників по їх іпотечних кредитах;
- 3) реструктуризація іпотечних кредитів у разі їх невиклати;
- 4) підвищення вимогливості при розробленні й впровадженні банківської політики в сфері іпотечного кредитування.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Результати іпотечної кризи вийшли далеко за межі США. Здавалось би, проблема лише у незабезпечених

позиках, однак, вона запустила безліч інших механізмів, що призвело до світової фінансової кризи. Почалось усе з надання незабезпечених кредитів та хитрих банківських схем, що потягло за собою паніку вкладників і банків, розпродаж таких активів, посилення фінансового контролю на ряду з корупцією олігархів і бюрократичних структур, банкрутство численних великих промислових підприємств внаслідок неефективності бізнесу, непривабливість умов кредитування внаслідок великих ставок по кредитах, падіння і деструктивні зміни в економіці країни, вплив негативних економічних явищ на економіки інших країн та світову економіку в цілому.

Отже, надання банком незабезпеченої позики неплатоспроможному неперевіреному позичальнику може призвести до катастрофічних наслідків, одним з яких може бути масштабний дефолт. На рівні країни знижується довіра населення до держави загалом, а на рівні світової економіки погіршуються стосунки між країнами шляхом введення торгівельного протекціонізму, розпалювання штучних валютних воєн тощо.

Тому при наданні іпотечних кредитів автором пропонується: 1) на рівні банку — надавати позики лише в разі наявності певної застави, гарантії чи поручительства; реструктуризувати іпотечні кредити, по яких є невивлати; удосконалити банківську політику в сфері надання кредитів на житло, враховуючи помилки інших країн; 2) на рівні країни — активізувати житлове будівництво та інфраструктуру, розробляти та реалізовувати програми відшкодування процентних ставок позичальників за їх іпотечними кредитами.

Перспективами подальших досліджень можна окреслити пошук й обгрунтування антикризових моделей розвитку економіки країни з врахуванням необхідності удосконалення та розширення іпотечного кредитування як необхідної умови стабільності й благополуччя. Крім того, важливим є визначення оптимального об'єкту незабезпечених комерційних позик з метою недопущення настання деструктивних процесів і явищ в економіці країни.

Література:

1. Marshall J. The financial crisis in the US: key events, causes and responses/ Business and transport section. House of commons library // Research paper 09/34. April, 2009.
2. Ivashina V. and D. Scharfstein, 2009, "Bank Lending During the Financial Crisis of 2008," EFA 2009 Bergen Meetings Paper. 2.
3. Adolfo Barajas, Ralph Chami, Thomas Cosimano and Dalia Hakura. U.S. Bank Behavior in the Wake of the 2007—2009 Financial Crisis// International Monetary Fund. 2010. WP/10/131
4. Brunnermeier M., 2009, "Deciphering the Liquidity and Credit Crunch 2007—2008," Journal of Economic Perspectives. — Vol. 23. — No. 1. — P. 77—100.
5. Тосунян Г. Основные риски для экономики и банковской системы России: необходимость изменения подходов // Деньги и кредит. — 2009. — № 10.
6. Раджабов О.С. Деструктивные процессы мировых финансовых рынков и их влияние на банковскую систему / О.С. Раджабов // Вестник Самарского муниципального института управления. — 2011. — № 4 (19). — С. 91—95.
7. Ананьев А.А. Анализ подходов к определению понятия "национальная экономическая безопасность" // Государственное регулирование экономики. — 2011. — С. 22.
8. Илюткина Т.В. Сущностная и структурная характеристика понятия "экономическая безопасность" // Вестник ОГУ. — 2006. — № 8. — С. 14.
9. Acharya, Viral, and Philipp Schnabl. 2009. "Do Global Banks Spread Global Imbalances? The Case of Asset-Backed Commercial Paper during the Financial Crisis of 2007—09." <http://imf.org/external/np/res/seminars/2009/arc/pdf/acharya.pdf>
10. Cecchetti Stephen G., 2009, "Crisis and Responses: The Federal Reserve in the Early Stages of the Financial

Crisis", Journal of Economic Perspectives. — Vol. 23. — No. 1. — P. 51—75.

11. Baker D. "The Housing Bubble and the Financial Crisis", real-world economics review, issue no. 46. — 20 May 2008. — P. 73—81.

12. Chari V.V., Christiano L., and Kehoe P. J. 2009, "Facts and Myths about the Financial Crisis of 2008." Federal Reserve Bank of Minneapolis Working Paper.

13. Cochrane J. H., 2009, "Understanding Fiscal and Monetary Policy in 2008—2009", University of Chicago Working Paper.

14. Diamond D. W. and R. G. Rajan, 2009, "The Credit Crisis: Conjectures about Causes and Remedies," University of Chicago Working Paper.

15. Sarkar Asani, 2009, "Liquidity Risk, Credit Risk, and the Federal Reserve's Responses to the Crisis," Federal Reserve Bank of New York, Staff Report no. 389.

16. Улюкаев А., Куликов М. Глобальная нестабильность и реформа финансовой сферы России // Вопросы экономики. — 2010. — № 9.

References:

1. Marshall, J. (2009), "The financial crisis in the US: key events, causes and responses", Business and transport section. House of commons library, Research paper 09/34.
2. Ivashina, V. and D. Scharfstein, (2009), "Bank Lending During the Financial Crisis of 2008", EFA 2009 Bergen Meetings Paper. 2
3. Adolfo Barajas, Ralph Chami, Thomas Cosimano, and Dalia Hakura. (2010), "U.S. Bank Behavior in the Wake of the 2007—2009 Financial Crisis", International Monetary Fund.
4. Brunnermeier, M. (2009), "Deciphering the Liquidity and Credit Crunch 2007—2008," Journal of Economic Perspectives, vol. 23, no. 1, pp. 77—100.
5. Tosunjan, G. (2009), "The main risks for the economy and the banking system of Russia: the need to change attitudes", Den'gi i kredit, vol. 10.
6. Radzhabov, O.S. (2011), "Destructive processes of global financial markets and their impact on the banking system", Vestnik Samarskogo municipal'nogo instituta upravlenija, vol. 4 (19), pp. 91—95.
7. Anan'ev, A. A. (2011), "Analysis of approaches to the definition of "national economic security", Gosudarstvennoe regulirovanie jekonomiki, p. 22.
8. Iljutkina, T.V. (2006), "The essential and structural characteristics of the concept of "economic security", Vestnik OGU, vol. 8, p. 14.
9. Acharya, V. and Schnabl, P. (2009), "Do Global Banks Spread Global Imbalances? The Case of Asset-Backed Commercial Paper during the Financial Crisis of 2007-09." <http://imf.org/external/np/res/seminars/2009/arc/pdf/acharya.pdf>
10. Cecchetti, S. G. (2009), "Crisis and Responses: The Federal Reserve in the Early Stages of the Financial Crisis", Journal of Economic Perspectives, vol. 23, No. 1, pp. 51—75.
11. Baker, D. (2008), "The Housing Bubble and the Financial Crisis", real-world economics review, issue no. 46, pp. 73—81.
12. Chari, V.V. Christiano, L. and Kehoe, P. J. (2009), "Facts and Myths about the Financial Crisis of 2008." Federal Reserve Bank of Minneapolis Working Paper.
13. Cochrane, J. H. (2009), "Understanding Fiscal and Monetary Policy in 2008—2009", University of Chicago Working Paper.
14. Diamond, D. W. and Rajan, R. G. (2009), "The Credit Crisis: Conjectures about Causes and Remedies," University of Chicago Working Paper.
15. Sarkar, Asani (2009), "Liquidity Risk, Credit Risk, and the Federal Reserve's Responses to the Crisis," Federal Reserve Bank of New York, Staff Report no. 389.
16. Uljukaev, A. and Kulikov, M. (2010), "Global instability and financial sector reform in Russia", Voprosy jekonomiki, vol. 9.

Стаття надійшла до редакції 12.06.2015 р.